

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Commissie Financiën

Aan de minister van Economische Zaken en Klimaat
I.a.a. de minister van Financiën

Plaats en datum: Den Haag, 21 september 2020
Betreft: Nota over de toestand van 's Rijks Financiën
Ons kenmerk: 35570/2020D33096

Geachte heer Wiebes,

De vaste commissie voor Financiën heeft in haar procedurevergadering van woensdag 9 september 2020 besloten om feitelijke vragen over de Macro Economische Verkenningen aan u voor te leggen, met het verzoek deze vragen door te geleiden naar het Centraal Planbureau (CPB). U vindt de vragen van de commissie in de bijlage bij deze brief.

U wordt verzocht de antwoorden op deze vragen uiterlijk vrijdag 25 september 2020 bij de Kamer in te dienen.

De minister van Financiën ontvangt een afschrift van deze brief.

Hoogachtend,

de griffier van de vaste commissie voor Financiën,

A.H.M. Weeber

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.fin@tweedekamer.nl

Nr	Vraag	Bijlage	Blz. t/m (van)
1.	Op welk epidemiologische parameters is het tweedegolfscenario van het Centraal Planbureau (CPB) gebaseerd (hoeveel besmettingen/ziekenhuisopnames per dag, etc.)?		
2.	Nu het kabinet in haar meest recente corona-persconferentie aangegeven heeft dat de tweede golf aanstaande is, in hoeverre zet dit het tweedegolfscenario uit de MEV reeds in werking?		
3.	Bij welke grenswaarden en/of maatregelen zal het tweedegolfscenario in werking treden?		
4.	Hoe groot is op dit moment het risico (in termen van probabiliteit) dat de huidige begroting, om met de woorden van de minister van Financiën te spreken, de prullenbak in kan?		
5.	Wat was ex ante corona de verwachte gemiddelde groei op de middellange termijn (t/m 2025)?		
6.	Kan een overzicht gegeven worden van de schuld/bbp-ratio's en huidige rentes op 10-jarige staatsobligaties van alle eurozonelidstaten?		
7.	In welke mate is de relatief hoge werkloosheid onder 15- tot 25-jarigen het gevolg van uitval bij seizoensarbeid, bijbanen en studentenbanen en in welke mate van het verlies van volwassen banen?		
8.	In welke mate is de relatief hoge werkloosheid onder 15- tot 25-jarigen het gevolg van een toename van het arbeidsaanbod (wegens diplomering) onder deze groep?		
9.	Wat is de reden dat de werkloosheid onder 15- tot 25-jarigen hoger is dan bij andere leeftijdscategorieën?		
10.	Welke cijfers zijn bekend over de mate waarin het coronavirus de kansongelijkheid tussen mensen met en zonder migratieachtergrond vergroot heeft, bijvoorbeeld als het gaat om schooladvies?		
11.	Is er een correlatie waarneembaar tussen het pre-corona inkomen van zzp'ers en de mate waarin zij vanaf het begin van de coronacrisis tot nu omzetverlies geleden hebben?		
12.	Is er een correlatie waarneembaar tussen het pre-corona inkomen van flexibele arbeidskrachten en de mate waarin zij vanaf het begin van de coronacrisis tot nu werkloos zijn geraakt?		
13.	Welke cijfers zijn bekend over de mate waarin het coronavirus de kansongelijkheid tussen mensen met en zonder migratieachtergrond vergroot heeft, bijvoorbeeld als het gaat om schooladvies?		
14.	Op welke macro-economische parameter is de verwachting gebaseerd dat de inflatie in 2021 zal aantrekken, daar de prijsspeilrisico's op dit moment vooral neerwaarts wijzen?		
15.	Is er internationaal gezien een correlatie zichtbaar tussen de mate waarin een arbeidsmarkt geflexibiliseerd is en de gerealiseerde en verwachte werkloosheid en kan dit met data onderbouwd worden?		
16.	In welke mate is in het tweedegolfscenario verondersteld dat landen die nauwe economische betrekkingen met Nederland hebben ook slachtoffer zijn van een tweede golf?		
17.	In welke mate is in het reguliere scenario (geen tweede golf) van het CPB verondersteld dat landen die nauwe economische banden hebben met Nederland in een tweede golf terecht komen?		
18.	Hoe geeft het CPB bij de doorrekening van verkiezingsprogramma's invulling aan de eigen waarschuwing dat het bbp geen maatstaf is voor welvaart?		
19.	Op welke manier houdt het CPB bij de doorrekening van verkiezingsprogramma's rekening met de effecten van verschillen in migratiebeleid op immigratie, de bevolkingsprognose en het arbeidsaanbod?		

Nr	Vraag	Bijlage	Blz. t/m (van)
20.	Wat is de ervaring met tijdelijke belastingmaatregelen voor het bedrijfsleven? Wat is de optimale vormgeving om te voorkomen dat tijdelijk uiteindelijk toch structureel wordt? Wat zijn beste en slechtste voorbeelden uit het verleden?		
21.	In hoeverre klopt het dat van maatregelen in de sfeer van belastingen geen zinnig antwoord is te geven op de vraag hoeveel banen het oplevert?		
22.	Wat is naar schatting het effect in percentage en in duizenden van de volgende maatregelen op het gebied van werkloosheid en werkgelegenheid wanneer er twee miljard voor zou worden uitgetrokken: <ul style="list-style-type: none"> - het generiek verhogen van de overheidsbestedingen; - het verhogen van de arbeidskorting voor lagere inkomens (cf. Kansrijk Arbeidsmarktbeleid¹; - extra geld voor de kinderopvangtoeslag; - extra geld voor de Inkomensafhankelijke Combinatiekorting; - het verlagen van de loonbelasting; - het (her)introduceren van de Wet Investeringsrekening (WIR)? 		
23.	Wat is het effect van verhoging van de vennootschapsbelasting met 1 miljard euro voor op de groei, werkgelegenheid en werkloosheid?		
24.	Op welke manier zorgde de WIR voor een hoge mate van oneigenlijk gebruik? Welk percentage van het budget werd naar schatting niet gebruikt voor waar de WIR voor bedoeld is?		
25.	Gegeven de hoge mate van oneigenlijk gebruik, hoeveel werkgelegenheid leverde de WIR naar schatting op?		
26.	Wat kost het verlagen van sociale huren met 5%?		
27.	Wat levert de afbouw van de zelfstandigenaftrek op?		
28.	Wat zijn de budgettaire gevolgen van het invoeren van de CO ₂ -heffing op lange termijn en hoe hoog wordt het CO ₂ -tarief?		
29.	Is het mogelijk om de staatsschuld te herfinancieren tegen een negatieve rente?		
30.	Welke besparing kan gerealiseerd worden met herfinanciering van de staatsschuld?		
31.	Hoeveel levert het sluiten van Invest International op?		
32.	Met hoeveel miljard zijn de lasten verhoogd/verlaagd in de periode 2010-2021? Kan dit worden uitgesplitst per jaar en per lastencategorie naar gezinnen en bedrijven?		
33.	Hoeveel is er in de periode 2010-2021 omgebogen? Kan dit worden uitgesplitst per jaar?		
34.	Hoeveel euro gaat iemand met een modaal inkomen met een koopwoning erop vooruit/achteruit in 2020 en 2021? Hoe zit het met iemand met beneden modaal dan wel boven modaal inkomen?		
35.	Kunt u middels een tabel per beleidsmaatregel die een gunstig/ongunstig/wisselend effect heeft op de koopkracht aangeven welk bedrag hiermee is gemoeid (graag per maatregel een bedrag noemen)?		
36.	Hoe wordt de verslechtering van het houdbaarheidssaldo opgevangen?		
37.	Kunt u een overzicht geven van de lasten op kapitaal en de lasten op arbeid in de periode 2015-2021 in percentage bbp?		
38.	Wat is de ontwikkeling van de arbeidsinkomensquote in de periode 2000-2021?		
39.	Kunt u een overzicht geven van de cumulatieve koopkrachtontwikkeling per 20% inkomensgroep van deze regeerperiode (incl. 2021)?		
40.	Kunt u een overzicht geven van de loonvoet ten opzichte van de		

¹ <https://www.cpb.nl/publicatie/kansrijk-arbeidsmarktbeleid>

Nr	Vraag	Bijlage	Blz. t/m (van)
	arbeidsproductiviteit in de periode 2000-2021?		
41.	Wat is de gemiddelde huurquote? Wat is de gemiddelde koopquote?		
42.	Wanneer ligt het voor de hand om maatregelen te treffen die het tekort beperken? Welke rol spelen de tekorten van andere relevante landen hierbij?		
43.	Hoe verhoudt de grootte van de Nederlandse steunpakketten zich dat tot die in andere landen?		
44.	In hoeverre is in de koopkrachtramingen rekening gehouden met de stijgende pensioenpremies? Welke invloed heeft de stijgende pensioenpremie op de koopkrachtcijfers?		
45.	Hoe heeft de beleidsmatige belastingdruk voor bedrijven zich gedurende deze kabinetsperiode ontwikkeld?		
46.	Hoe heeft de beleidsmatige belastingdruk voor huishoudens zich gedurende deze kabinetsperiode ontwikkeld?		
47.	Hoe verhoudt zich de ontwikkeling van het besteedbaar inkomen ten opzichte van de economische groei in de afgelopen 30, 20 en 10 jaar? Kunt u dit uitsplitsen?		
48.	Kan er een overzicht in tabelvorm gegeven worden van de exacte verschillen tussen het basispad van de Middellangetermijnverkenning (MLT) en de stand van Financiën?		
49.	Wat zijn de economische gevolgen van de coronacrisis voor de evenementensector?		
50.	Als het bbp geen goede maatstaf is voor welvaart, welke maatstaf zou dan wel gebruikt kunnen worden?		
51.	In hoeverre zijn of worden de middelen uit de Recovery and Resilience Facility (RRF) verwerkt, waarvan uit de Miljoenennota blijkt dat Nederland er aanspraak op gaat maken?		
52.	Wat zijn de effecten van de huidige economische situatie op eventuele in- en uitverdieneffecten en wat zijn de aannames daaromtrent in het huidige model?		
53.	In hoeverre gaat de aanname van ongewijzigd beleid in de middellangetermijnraming van de zorguitgaven ervan uit dat de "noodremprocedure" zoals volgt uit de Wet financiële toetsing voorgedragen kwaliteitsstandaarden daadwerkelijk uitgevoerd wordt en in hoeverre is een eventueel automatisme in de geest van die wet?		
54.	Geldt voor de middellangetermijnraming van de zorguitgaven nog steeds de aanname dat de gebruikte referentieperiode beleidsneutraal is? Zo ja, waarom is de referentieperiode in deze MLT uitgebreid ten opzichte van de vorige MLT – die tevens de aanname van beleidsneutraliteit had – met de periode 2010-2018 die evident niet beleidsneutraal was, gelet op de Hoofdlijnenakkoorden en de Hervorming Langdurige Zorg? Zo nee, waarom is afgestapt van deze aanname en dient er dan voor een goede vergelijking niet nog een correctie plaats te vinden voor beleid?		
55.	Welke aannames gebruikt het CPB voor gedragseffecten die volgen op het afschaffen van fiscale regelingen, zoals het afschaffen van een landbouwvrijstelling in de winstsfeer? Welke andere landbouwvrijstellingen zijn er?		
56.	Wat wordt bedoeld met "een deel van de schade is waarschijnlijk permanent"? Waarom "vervliegt de hoop op volledig herstel" eventueel?		7
57.	Waarom kan corona de bestaande kansenongelijkheid in het onderwijs vergroten?		7
58.	Wat is de achterliggende veronderstelling dat bbp-daling bij een tweede lockdown minder stijl is dan bij de eerste lockdown (figuur 1.3)? Is de economie nu niet juist minder weerbaar dan in maart?		11
59.	Waarom neemt de effectiviteit van het steunbeleid geleidelijk af?		12

Nr	Vraag	Bijlage	Blz. t/m (van)
60.	Waarom zal deze pandemie de ongelijkheid waarschijnlijk vergroten, terwijl eerdere pandemieën de ongelijkheid vaak verkleinden?		17
61.	Zijn de grenzen van monetaire stimulering van de Europese Centrale Bank (ECB) in zicht? Hoeveel ruimte heeft de ECB nog om een tweedegolfscenario op te vangen?		23
62.	Aangenomen dat de uitval in de wereldhandel vanwege corona leidt tot schade aan de economische structuren en netwerken: wat kan de Nederlandse overheid in internationaal verband doen om die structuren intact te houden en zo de Nederlandse export te beschermen?		24
63.	Wat zijn de economische effecten, onder andere voor export, in het geval er geen relatief soepele brexit komt?		25
64.	Waarom is de dienstensector niet meegenomen bij het brexit-no-deal-scenario en kan alsnog een inschatting worden gegeven van de impact van brexit op die sector?		27
65.	Waarom is de bbp-daling in Nederland kleiner dan elders in het eurogebied?		32
66.	Hoe kunnen de langetermijngevolgen van een vraagcrisis, die volgens de beschrijving zou kunnen volgen op een aanbodschok, worden ondervangen? Zijn er nieuwe opties en inzichten sinds het verschijnen van 'Opties voor vraagstimulering' in juni 2020?		32
67.	Hoe zou de arbeidsproductiviteit eruit zien als die wordt berekend op basis van het aantal betaalde uren?		34
68.	Is de stijging van de individuele spaarquote een gezonde ontwikkeling in een tijd dat het economisch slecht gaat?		36 37
69.	Kan een overzicht gegeven worden van de (prognose van) bedrijfsinvesteringen in 2019, 2020, 2021 en 2022 per kwartaal?		38
70.	Wat zouden de bedrijfsinvesteringen naar verwachting in 2020 en 2021 zijn geweest zonder coronapandemie? Kunt u dit vermelden in percentages en in euro's?		38 39
71.	Kunnen de cijfers van figuur 2.15 ook worden weergegeven met daarin niet inbegrepen de sectoren die een groei aan vacatures hebben ervaren (zoals de supermarktsector)?		43
72.	Is het verband tussen loonruimte en ruimte voor stijging van pensioenpremies een op een? Of wordt de stijging van de pensioenpremies beschouwd als minder structureel?		45
73.	Wat zijn de exacte gevolgen van afnemend arbeidsaanbod?		45
74.	Hoe wordt voorkomen dat er oneigenlijk gebruik van de baangerelateerde investeringskorting (BIK) ontstaat en welke waarborgen zijn er in plaats om misbruik te voorkomen, indachtig de vaststelling dat de BIK grote gelijkenis vertoont met de in de eind jaren tachtig ingestelde Wet Investeringsrekening (WIR) en de WIR vanwege een te hoge mate van oneigenlijk gebruik in 1988 afgeschaft werd?		50 51
75.	Kan worden toegelicht welke motivering er 'in de literatuur' wordt gegeven voor de stelling dat het huidig begrotingstekort geen risico is?		52
76.	Wat is de oorzaak van de stijging van de collectieve lastendruk na 2022?		57
77.	Wat zijn de beleidsmatige wijzigingen die de verhuurdersheffing en de bankenbelasting doen afnemen?		61
78.	Hoe werken de lokale lasten door in de inflatie en koopkrachtcijfers?		62
79.	Welk effect (in percentage) heeft de ontwikkeling van Zorgverzekeringswet (Zvw)-premie op de bestedingsruimte voor een huishouden met een modaal inkomen sinds 2012?		62 63
80.	Wat is de ontwikkeling geweest van de opslag duurzame energie (ODE) sinds 2013 op het inkomen van een modaal huishouden?		62 63
81.	Kan een kwalitatieve beschrijving worden gegeven van de uitbijters in		64

Nr	Vraag	Bijlage	Blz. t/m (van)
	de puntenwolk? Welke groepen in het model wijken typisch meer dan 2 procent af van de mediaan?		
82.	Wat zijn de budgettaire gevolgen van het afbouwen van de aftrek geen of geringe eigenwoningschuld, per jaar?		68